Valtiovarainministeriö
Vero-osasto
Jukka Vanhanen

6.10.2016

HE perintö- ja lahjaverolain ja tuloverolain 47 §:n muuttamisesta

Hallitusohjelman mukaan sukupolvenvaihdoksia helpotetaan perintöverotusta keventäen ja selvitetään muut kehittämistarpeet.

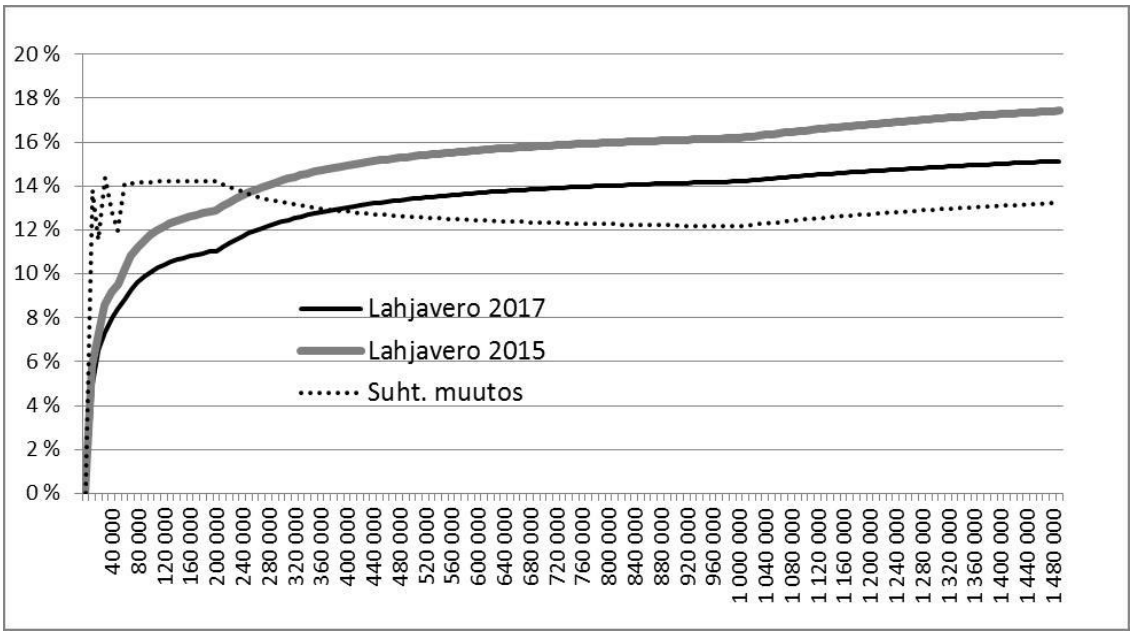
Perintö- ja lahjaverolain maatilan ja muun yrityksen sukupolvenvaihdoshuojennus, joka perustuu varojen arvostamiseen 40 prosenttiin ns. arvostamislain mukaisesta arvosta, ja huojennukseen liittyvä enimmillään 10 vuoden koroton maksuaika, tuo melko mittavan edun. Huojennusedun lisääminen arvostamistasoa alentamalla olisi pulmallista perustuslain yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta: vuonna 2008 annettu HE, jossa arvostamistasoa olisi alennettu 20 prosenttiin, jouduttiin peruuttamaan sen kohdattua voimakasta kritiikkiä perustuslakivaliokunnassa. - Huojennuksen laajentaminen alentamalla osakeyhtiömuotoisten yritysten omistajanvaihdoksissa huojennusedellytyksenä olevaa 10 prosentin omistusosuusvaatimusta olisi sekin yhdenvertaisuusnäkökulmasta pulmallista.

Sukupolvenvaihdoshuojennuksen lisäämisen sijasta päädyttiin 2008 asteikkokevennyksiin. Veroprosentteja alennettiin I veroluokan kaikissa portaissa 3 prosenttiyksiköllä, jolloin alimmaksi veroprosentiksi tuli 7 ja korkeimmaksi 13. Muutokset tulivat voimaan 2009 alusta.

Sittemmin verotusta on useamman vuoden aikana kiristetty siten, että veroprosentti on noussut I veroluokassa enimmillään, yli 1 miljoonaa euron määräisten perintöjen ja lahjojen osalta, 20 prosenttiin, mikä merkitsee 53 prosentin nousua.

Asteikkomuutokset

Esityksessä sukupolvenvaihdoksia edistettäisiin asteikkokevennyksin, painottamalla kevennykset I veroluokan lahjoihin, koska valtaosa sukupolvenvaihdoksista pyritään toteuttamaan yrittäjän elinaikana lahjoituksin. Kevennykset toteutettaisiin siten, että suhteellinen kevennys jakautuu asteikolla tasaisesti.

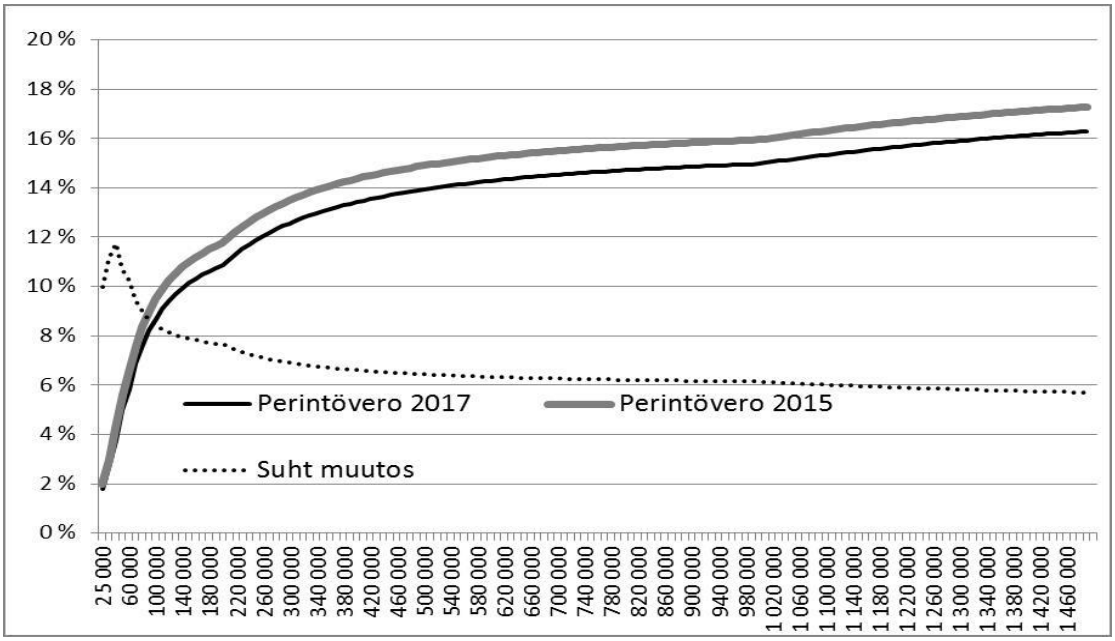

Asteikon alaraja korotettaisiin 5 000 euroon, muiden kuin alimman portaan veroprosentteja alennettaisiin enimmillään 3 prosenttiyksiköllä, lisäksi asteikon portaiden raja-arvoja tarkistettaisiin.

Lahjavero I veroluokka

Verotettavan osuuden alaraja euroa		Vero alarajalla euroa	Vero-% yli menevästä osasta	
Nykyinen	**Ehdotus**		Nykyinen	**Ehdotus**
4 000 -	**5 000 -**	100	8 %	**8 %**
17 000 -	**25 000 -**	1 700	11 %	**10 %**
50 000 -	**55 000 -**	4 700	14 %	**12 %**
200 000 -	**200 000**	22 100	17 %	**15 %**
1 milj -	**1 milj.**	142 100	20 %	**17 %**

Perintöverotusta kevennettäisiin I veroluokassa alentamalla veroprosentteja 1 prosenttiyksiköllä kaikissa asteikon portaissa, jolloin suhteellinen kevennys on suurin asteikon alapäässä.

Perintövero I veroluokka

Verotettavan osuuden alaraja euroa		Vero alarajalla euroa	Vero-% yli menevästä osasta	
Nykyinen	**Ehdotus**		Nykyinen	**Ehdotus**
20 000	**20 000**	100	8 %	**7 %**
40 000	**40 000**	1 500	11 %	**10 %**
60 000	**60 000**	3 500	14 %	**13 %**
200 000	**200 000**	21 700	17 %	**16 %**
1 milj.	**1 milj.**	149 700	20 %	**19 %**

Toisen veroluokan portaat asetetaan ensimmäisen veroluokan portaita vastaaviksi ja veroprosentteja alennetaan kahdella—neljällä prosenttiyksiköllä, alin veroprosentti olisi 19 ja ylin 33.

Sukupolvenvaihdoshuojennuksen tarkistaminen alaikäisten perinnönsaajien osalta

Alaikäisten perinnönsaajien asemaa helpotettaisiin siten, että huojennus voidaan myöntää alaikäiselle osakeyhtiömuotoisen yrityksen tai sen osan perivälle sen estämättä, että hän ei voi osakeyhtiölain mukaan osallistua yhtiön toimintaan, jos hänen edunvalvojansa toimii yhtiössä hänen sijaan. Toimenpiteellä reagoitaisiin hiljattain kiristyneeseen oikeuskäytäntöön.

Verovapaiden vakuutuskorvausten osittaisen perintöverovapauden poistaminen

Vakuutetun kuoleman perusteella kerralla maksetut vakuutuskorvaukset ja niihin rinnastettavat taloudelliset tuet säädettiin 1995 perintöverotuksessa veronalaisiksi: lähiomaisten ja kuolinpesän saamat korvaukset jätettiin kuitenkin verovapaiksi 35 000 euroon ja lesken saamat vähintään puoleen määrään asti.

Veroedun poistaminen on aiheellista jo yhdenvertaisuussyistä: muut varat verotetaan täysimääräisesti. Säästöhenkivakuutuksiin liittyvä kuolemanvaravakuutusten osalta toimenpide on tärkeää sijoitusmuotoneutraalisuuden vuoksi. Ehdotus koskisi myös puhtaita riskihenkivakuutuksia: rajaaminen pelkästään säästöhenkivakuutuksiin liittyviin kuolemanvaravakuutuksiin voisi olla helposti kierrettävissä. Perillisen näkökulmasta ei myöskään ole eroa sillä, onko vakuutuskorvaus kytkeytynyt säästövakuutukseen vai ei. Vakuutuskorvaukset ovat lisäksi aina täysin likvidejä varoja. Toimenpide toteuttaa laajan veropohjan ja matalien verokantojen tavoitetta: nyt veropohjan laajennus myös konkreettisesti käytettäisiin verokantojen alentamiseen.

Muutos koskisi myös jo tehtyjä vakuutussopimuksia.

Puoliso- ja alaikäisyysvähennyksen korotus

Veropohjan laajentaminen koskisi myös muun muassa työntekijöiden ryhmähenkivakuutuksia, mikä on herättänyt keskustelua. Näiden vakuutusten perusteella maksetaan vakuutuskorvauksia leskelle iästä riippuen enintään 16 430 euroa ja alle 22 vuotiaalle lapselle 7 400 euroa, lisäksi tapaturmaisen kuoleman johdosta maksetaan 50 % korotus.

Verovapauden poistamisesta aiheutuvien vaikutusten poistamiseksi ja lieventämiseksi korotettaisiin puoliso- ja alaikäisyysvähennystä. Puolisovähennystä korotetaan 60 000 eurosta 90 000 euroon ja alaikäisyysvähennystä 40 000 eurosta 60 000 euroon. Vähennysten korottaminen tulisi kaikkien vähennykseen oikeutettujen hyväksi, ei ainoastaan vakuutuskorvauksia saavien.

Asteikon 20 000 euron alaraja huomioon ottaen puoliso maksaisi veroa vasta, jos verotettava määrä ylittää 110 000 euroa, ja alaikäinen lapsi, jos verotettava määrä ylittää 80 000 euroa.

Perintäveron perintä

Perintöverotuksen epäkohdaksi on monesti koettu se, että vero on maksettava ennen kuin perintövaroja voidaan käyttää veron maksun rahoittamiseen, esimerkiksi kun leski käyttää perintökaaren mukaista oikeuttaan pitää puolisoiden asunto hallinnassaan. Sama pulma voi koskea sellaisia yritysvarallisuutta periviä, jotka eivät pääse osalliseksi yritysten sukupolvenvaihdoshuojennuksesta esimerkiksi sen vuoksi, että jatkaja ei voi tai halua osallistua yrityksen toimintaan vaaditulla tavalla, tai että osakeyhtiömuotoisessa yrityksessä 10

prosentin omistusosuusvaatimus ei täyty. Näitä likviditeettipulmia helpotettaisiin siten, että perintöveroa ei lähetetä ulosottoon eikä sen perusteella haeta verovelvollista konkurssiin tai tietoa siitä merkitä verovelkarekisteriin ennen kuin kaksi vuotta on kulunut veron ensimmäisestä eräpäivästä. Ajalta perittäisiin normaali viivästyskorko.

TVL 47 §: Hankintamenon tarkistaminen luovutettaessa SPV-huojennettu maatila, yritys tai osa

Luovutusvoittoverotuksessa perintönä tai lahjana saatua omaisuutta luovutettaessa hankintamenona pidetään perintö- tai lahjaverotuksessa käytettyä arvoa, joka pääsäännön mukaan on käypä arvo. Siitä osasta, josta on maksettu perintö- tai lahjavero, ei uudelleen veroteta tuloverotuksessa.

KHO:n vanhan päätöksen mukaan hankintamenona pidetään käypää arvoa silloinkin, kun tilanteessa on sovellettu SPV-huojennusta, vaikka vero on maksettu aliarvostetusta arvosta. Hankintamenoa muodostuu siten myös määrästä, josta veroa ei ole maksettu, mikä johtaa merkittävään etuun. On ristiriitaista, että kun SPV-huojennuksella pyritään turvaamaan yritystoiminnan jatkuvuutta saajan omistuksessa, kannustetaan myös yrityksestä luopumista. Luovutusvoittoverotuksessa saatavalle lisäedulle ei ole perusteita.

Ehdotuksen mukaan näissä tilanteissa hankintamenona pidettäisiin perintö- ja lahjaverotuksen perusteena olevaa, aliarvostettua arvoa käyvän arvon sijasta**.** Toimenpidettä on ehdottanut mm. Hetemäen työryhmä. Tuottovaikutus on epävarma, suuruusluokaltaan arvion mukaan joitakin miljoonia euroja.